

södertörns
högskola

UNIVERSITY COLLEGE

Statsvetenskap PK
HT-2007

Huddinge kommun ur ett genusperspektiv. Bild- och textanalys av Huddinge Kommuns personaltidning.

Linda Bergsten
Madelene Nilsson

Abstract

Huddinge kommun from a gender perspective, a picture and text analyze of the internal magazine for the staff working within Huddinge kommuns public administration.

Author: Linda Bergsten and Madelene Nilsson

The aim of this paper is to critically examine and analyze how the informal performance about masculinities and femininity are being expressed and produced by the text and pictures in Huddinge kommuns internal magazine for the staff working within the public administration. The concrete questions are:

By which patterns constructs the performance of gender in Huddinge kommuns internal magazine for the staff working within the public administration?

Are the femininity and masculinities being expressed in a static way or have it changed in Huddinge kommuns internal magazine for the staff working within the public administration through the examined years 1985, 1995 and 2006?

A quantitative and qualitative method is used. The point of departure is organization theory in a gender perspective. With the gender organization theory we examine the structures, leadership, symbolics and changes through the examined years. Our perspective is a social constructionism.

Our conclusion is that the patterns about femininity and masculinity changes through the years, but the most significant changes are made by women. That conclusion is in spite of the facts that the quantitative data shows that women have increased by the numbers of pictures. The qualitative examination confirms that masculinity is still the norm and therefore women do change more than the man does.

Keywords: Gender, informal organization, organization theory, social constructive, femininity and masculinities.

Innehållsförteckning

1. Inledning

1.1	Inledning	1
1.2	Kommunorganisation	2
1.3	Syfte och frågeställning	4
1.4	Tidigare forskning	5
1.4.1	Kvinnor och män i media	5

2. Teori

2.1	Teori	8
2.1.1	Struktur	10
2.1.2	Ledarskap	10
2.1.3	Symbolism	11
2.1.4	Förändring	12

3. Metod

3.1	Förförståelse/kritisk reflektion	13
3.2	Bild och textanalys	14
3.2.1	Bildanalys	14
3.2.2	Textanalys	16

4. Material

4.1	Material	17
4.2	Validitet och reliabilitet	17

5. Kvantitativ undersökning

5.1	Representation	19
5.2	Etnicitet	21
5.3	Passiv/aktiv	22
5.4	Chef/ledare	23
5.5	Jämställdhet	24

6. Analys		
6.1	Struktur	25
6.2	Ledarskap och symbolism	26
6.3	Förändring	27
7. Kvalitativ undersökning		
7.1	Kvinnorepresentation	28
7.2	Mansrepresentation	30
8. Analys		
8.1	Struktur	33
8.2	Ledarskap och symbolism	34
8.3	Förändring	34
9. Avslutande diskussion		
9.1	Avslutande diskussion	35
9.2	Vidare forskning	37
Käll- och litteraturförteckning		38

1. Inledning

1.1 Inledning

När TV presenterade nobelpristagarna inför nobelmiddagen år 2005 var det med varierande beskrivningar. De kvinnliga pristagarna introducerades med att de var mödrar. När de manliga pristagarna presenterades utelämnades däremot deras familjeförhållanden helt. Kvinnor beskrivs ofta utifrån sitt privatliv där barn och make ingår. Män beskrivs däremot utifrån sina prestationer i yrkeslivet. Är det intressant i sammanhanget hur många barn de kvinnliga nobelpristagarna har utifrån det kvinnorna har åstadkommit och varför är det inte intressant när manliga nobelpristagare presenteras. Medias representationsbegrepp i text och bild av kvinnor och män skiljer sig åt.¹

Media får från flera håll möta kritik för sitt sätt att framställa verkligheten och bemöter den nämnda kritiken genom att hävda att media endast visar verkligheten och att verkligheten inte skapas av journalister. I den verklighet de hänvisar till menar de att det till exempel inte går att få fram kvinnliga experter i samma utsträckning som manliga dito,² och att det är lättare att intervjua en mamma när det gäller barnomsorg. Kritiken från såväl genusforskare, statsvetare och mediaforskare menar att media har en stor inverkan och påverkan på hur människor ser på kvinnor och män. Media framställs även som en statsmakt, vilket innebär att media är en stor maktfaktor i samhället.³ Journalisterna menas ha tagit mediescenen i besittning, och utifrån det kan allmänheten uppfatta att journalister har ett inflytande som är större än politikerns över den politiska agendan. Människors värderingar, normer, åsikter och attityder skapas delvis utifrån medias beskrivning av verkligheten.⁴ Det som anses vara så viktigt att det får utrymme i media torde vara med och bidra till hur vi sedan ser på vad kvinnor och män är eller bör vara och göra. Media är utifrån det synsättet en konstruktör av verkligheten och inte enbart en rapportör av densamma.⁵ Informationsflödet är enormt idag och det är väl motiverat att granska media utifrån vilken verklighetsbild de förmedlar.

---

¹ Hirdman, Anja. 2004. *Tilltalande bilder*. s. 8.

² Jarlbro, Gunilla. 2006. *Medier, genus och makt*. s. 34.

³ Olof Petersson 1993. *Makt En sammanfattning av maktutredningen*. s. 78.

⁴ Kleberg, Madeleine. 2006. Genusperspektiv på medie- och kommunikationsvetenskap. s.7.

Hague Rod & Harrop Marin. 2004. *Comparative Government and politics An introduction*. S. 114, 115.

Olof Petersson 1993: 62,63.

⁵ Kleberg, Madeleine. 2006:7.

Hague & Harrop. 2004:114.

1.2 Kommunorganisation

Regeringsformens portalparagraf⁶ visar att den offentliga makten inklusive kommunerna lyder under riksdagens lagstiftningsmakt och är därmed inordnade i rättsstaten.⁷ Idén om rättsstaten baseras på en hierarkisk relation mellan lagstiftare vilket är Sveriges riksdag och verkställare av lagarna. De verkställande organen är förvaltningen i kommuner och landsting. Alla kommuner och då även Huddinge kommun styrs av vad som benämns som den demokratiska rättsstatens princip. Principen innebär att staten formar de offentliga organisationernas arbetssätt och deras verksamhet genom lagar.⁸ Exempel på den demokratiska rättsstatens princip är grundlagens krav på att alla förvaltningsmyndigheter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iaktta saklighet och opartiskhet.⁹ Det innebär att diskriminering och särbehandling av medborgarna ej får förekomma inom en offentligt kontrollerad verksamhet.¹⁰ Kraven på alla människors likhet inför lagen, opartiskhet och saklighet är absoluta och omfattas av såväl förtroendevalda som anställda.¹¹

Alla organisationer har två mer eller mindre parallella strukturer, en formell och en informell.¹² Den formella är lagar, förordningar, policys, målsättningar och styrdokument. Den formella är bilden organisationen visar utåt medan den informella istället berör det inre i en organisation och verksamhetens praktik. Medvetenhet om diskrepansen mellan den formella och informella organisationen är av betydelse för hur väl en styrning kan åstadkomma förändringar när så är önskvärt. Den informella organisationen kan bidra till att implementering av beslut sker eller inte sker som beslutsfattarna avsett.¹³ De är politikerna som förväntas styra och förvaltningen förväntas därefter verkställa politikernas beslut. Det formella i vår studie är dels jämställdhet som ett övergripande mål, statsmakternas argument för jämställdhet som grundar sig i regeringens skrivelse - Mål för jämställdhetspolitiken. Det övergripande målet för jämställdhetspolitiken är att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv.

---

⁶ Utdrag ur Regeringsformen 1:1, Den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse. Den offentliga makten utövas under lagarna.

⁷ Montin, Stig. 2002. *Moderna kommuner*. s. 23.

⁸ Ibid s. 25.

⁹ RF 1:9

¹⁰ Blomqvist & Rothstein. 2000. *Välfärdsstatens nya ansikte. Demokrati och marknadsreformer inom den offentliga sektorn*. Stockholm: Agora.

¹¹ Wennergren. Bertil. 2000. *Offentlig förvaltning i arbete. Om verksamheten och ärendehandläggningen i stat och kommun*. Stockholm: Norstedts juridik AB. s. 60.

¹² Eriksson-Zetterqvist, Kalling & Styhre. 2006. *Organisation och organisering*.

¹³ Rothstein, Bo. red. 1991. *Politik som organisation*. s. 19.

Under det övergripande målet finns fyra delmål:

- Jämn fördelning av makt och inflytande Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- Ekonomisk jämställdhet. Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet. Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.
- Mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Kvinnor och män, flickor och pojkar ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.¹⁴

Huddinge kommun är arbetsgivare och har därmed skyldighet att bedriva ett målinriktat arbete för att främja jämställdhet i arbetslivet.¹⁵ Det informella vi valt att studera är Huddinge kommuns personaltidnings bild av femininitet respektive maskulinitet som vi menar kan bidra till implementering eller icke-implementering av fastställda lagar, förordningar, policys, målsättningar och styrdokument. Relationen mellan beslutsfattare och Huddinge kommuns förvaltning som tillämpare av de fattade besluten är där vi befinner oss i vår studie.

Minst tre tydliga åtskiljbara perspektiv eller synsätt återfinns inom statsvetenskapen utifrån den nämnda relationen.¹⁶ Det första är det traditionella perspektivet vilket innebär att beslutsfattarna styr, och utförare förväntas följa styrningen. Till grund för det traditionella perspektivet ligger en rationalistisk syn. Instrumentet som beslutsfattarna har till sitt förfogande är förvaltningen. Det andra perspektivet är Michael Lipskys teori om street-level bureaucrats, närbyråkrater. Teorin fokuserar de personer som kommer i direktkontakt med människor i samhället. Huvudtesen i Lipskys teori är att de människor som har direktkontakten har en stor och reell handlingsfrihet och därmed även handlingsfrihet som innebär att det är närbyråkraterna och inte politikerna som utformar politiken.¹⁷ Det innebär att politiken inte utformas av lagstiftande församlingar utan att det är närbyråkrater som utformar politiken. I närbyråkratsteorin sker besluten enligt Lipsky på organisationens lägsta nivå. De två nämnda perspektiven får ses som två ytterligheter, där ett mellanting är det tredje perspektivet – nätverk. Nätverken består av olika aktörer under en mer informell struktur, den informella strukturen gör att fördelningen av ansvar och auktoritet är oklar och fördelning och

---

¹⁴ <http://www.regeringen.se/sb/d/2593/a/64241>.

¹⁵ Jämställdhetslagen 1991:433.

¹⁶ Rothstein, Bo. red. 1991:21.

¹⁷ Ibid s. 23.

auktorisering sker delvis genom förhandlingar mellan aktörer. Det informella leder till att politikerna endast till viss del har möjlighet att styra nätverken.

Implementering kan ske uppifrån och ned eller nedifrån upp. Uppifrånsperspektivet har sitt utgångsläge i det auktoritativa beslutet som tagits i organisationens ledning.

Nedifrånsperspektivet har sitt utgångsläge när det uppifrån bestämda beslutet överlämnas till användaren till exempel förskolans implementering av Läroplan för förskolan,¹⁸ det är pedagogerna som ansvarar för implementeringen. Skillnad mellan de två perspektiven framträder bland annat i perspektivens syn på lagar som styrinstrument. I uppifrånsperspektivet är lagen startpunkten för analysen. I motsats till nedifrånsperspektivet där frågan är huruvida lagen överhuvudtaget har någon väsentlig inverkan. Den markanta skillnaden menar vi är att uppifrånsperspektivet startar utifrån politikernas avsikter medan nedifrånsperspektivet har sin utgångspunkt i tillämparnas beteende.¹⁹ Vår studie är förankrad i tillämparnas handlingar och beteende, vilket är den informella organisationen. Den informella organisationen granskas lämpligast utifrån den reellt bedrivna verksamheten. Den reella verksamheten studeras utifrån det nämnda nedifrånsperspektivet.

1.3 Syfte/frågeställning

Diskussionen vi fört under avsnittet kommunorganisation leder till det vi anser är ett problem. Att det inom organisationer finns minst två parallella strukturer, en formell och en informell. Utifrån den problemställningen vill vi undersöka vilken bild som ges av Huddinge kommun som organisation genom att analysera Huddinge kommuns personaltidning för att finna organisationens informella genusstruktur samt dess praktik när det gäller framställningen av könen. Föreställningar om kön är en del av könsordningen i en organisation och medverkar till att könsordningen bevaras. De föreställningar av kön är vardagskonstruktioner som också blir synliga på arbetsplatsen och i media.²⁰

---

¹⁸ Läroplan för förskolan, Lpfö 98.

¹⁹ Rothstein 1991: 25.

²⁰ Wahl et.al.2001.*Det ordnar sig. Teorier om organisation och kön.* s. 39.

Syftet med vår studie är att kritiskt granska och analysera informella genusstrukturer utifrån hur de uttrycks och produceras i text och bild i Huddinge Kommuns personaltidning. De konkreta frågeställningarna är:

- Genom vilka strukturer i text och bild konstrueras föreställningar om genus i Huddinge Kommuns personaltidning?
- Uttrycks den feminina respektive maskulina framställningen statistiskt eller har den förändrats i Huddinge Kommuns personaltidning mellan åren 1985, 1995 och 2006?

1.4 Tidigare forskning

1.4.1 Kvinnor och män i media

Eftersom vi anser att representation av femininitet och maskulinitet är en del av konstruktionen av densamma vill vi därför här göra en redovisning av forskning som berör framställningen av femininitet och maskulinitet i media.

FN:s fjärde kvinnokonferens i Beijing år 1995 utsåg medier till ett av tolv huvudområden i arbetet för jämställdhet och kvinnors rättigheter. Under rubriken *Actions to be taken* framgår det att regeringar och organisationer bör stödja forskning och implementering för att nå en strategi när det gäller genus, utbildning och kommunikation. Målet är att stödja en balanserad beskrivning av kvinnor och flickor och deras multipla roller. De mediaprofessionella bör uppmuntras till genusutbildning för att skapa och använda icke-stereotypa, balanserade och mångsidiga bilder av kvinnor i media.²¹ Det är givet att det vid kvinnokonferensen behandlade medieområdet inte är direkt överförbart till vår studie, då det på kvinnokonferensen behandlades pornografi och sexism i media. Diskussionen berörde dock även de stereotypa bilderna av kvinnor och barn. De stereotypa bilderna anser vi vara grunden för de grövre övergreppen av media i förhållande till kvinnor och flickor.

En global aktion utfördes den sextonde februari år 2005 vilket innebar att antalet kvinnor och män räknades i nyhetssammanhang. The Global Media Monitoring Projects rapport *Who makes the news?* visade att endast trettio procent kvinnor är representerade i media. Under en dag år 2005 granskades 12 893 nyhetsinslag i tv, radio och press i sjuttio länder. Granskningen utfördes ideellt av aktivister, studenter och forskare. Granskningen gav siffror på en sjuttio procentig dominans av män i media. Den svenska delen som ingick i rapporten

---

²¹ <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/media.htm#diagnosis>

släpptes den femtonde februari år 2006. Kritik mot rapporten är densamma som är möjlig att ge till vår studie, att inställningen till kön leder till färgblindhet och klassblindhet.²² Vi har dock valt att tillföra etnicitet i vår studie, etnicitetsbegreppet anser vi medför att vår studie får ett djupare och därmed mer insiktsfullt material att analysera.

Professor i medie- och kommunikationsvetenskap Gunilla Jarlbro i Lund anser att det fortfarande är stor skillnad på hur män och kvinnor beskrivs i media. Hon drar det till sin spets genom följande exempel som tydliggör hur olika könen representeras i media. "I går pratade Göran på Sergels torg. Han var klädd i blå kostym, röd slips och var tunnhårig som vanligt" - Sedan fattas bara frågan om hur han klarat barnpassningen, säger medieforskaren Gunilla Jarlbro, som undersökt hur media skapar våra föreställningar om manligt och kvinnligt."²³ Jarlbro diskuterar i sin bok *Medier, genus och makt*²⁴ hur genusrepresentationen ser ut i nyhetsmedia. Hon betraktar det kvantitativa innehållet likväl som hur kvinnor och män gestaltas ur ett genusperspektiv vara nödvändigt för att det ska tillföra forskningen mest substans.²⁵ I hennes bok studeras representation i nyhetsmedier, reklam och populärkultur ur ett genusperspektiv.

I 1994 års pressutredning uttrycks mediernas uppgifter, att ge information, vara ett forum för debatt samt granska.²⁶ Jarlbros resonemang leder fram till att medierna kan bidra till inkludering eller exkludering av samhällsgrupper vilket i sin tur leder till att de samhällsgrupper som exkluderas ställs utanför en av demokratins grundpelare, att vara fullvärdig medborgare är att möjliggöra delaktighet och därmed ingå i ett större sammanhang. Hon anser att medierna i dagsläget inte fungerar som en möjlig demokratisk mötesplats eftersom alla röster i debatten inte syns eller tycks vara lika mycket värda. I hennes publikation blir det blottat gång på gång att kvinnor är relativt osynliga och när de får delta är det utifrån områden som berör det intima eller den så kallade privata sfären.²⁷

Anja Hirdman undersöker i sin avhandling *Tilltalande bilder*²⁸ hur föreställningar om genus förmedlas och produceras beroende på vilka läsare tidskriften förväntas ha. Undersökningen

---

²²http://www.whomakesthenews.org/press_room/what_the_media_say/media_coverage/kalla_fakta_om_koen_i_media_har_blinda_flaeckor

²³ <http://sydsvenskan.se/lund/article97269.ece>

²⁴ Jarlbro. 2006:21.

²⁵ Ibid s. 21.

²⁶ Ibid s. 24.

²⁷ Ibid s. 145.

²⁸ Hirdman, A.2004:23.

genomförs genom att hon granskar hur kvinnor och män och relationen dem emellan framställs i två veckotidningar, *Fib* aktuellt och *Veckorevyn*. Hon genomför en tematisk innehållsanalys uppdelad efter kategorier ”Hon”, ”Han”, och deras relation, ”paret”. Innehållet analyseras utifrån de teman man talar om och hur det talet görs. Teorier om genus används i hennes analys för att fördjupa betydelsen av den synliga retoriken. De slutsatser hon gör kommer ifrån hur idéer formuleras i bild och text, och även vad de säger om tidningarnas föreställning om genus.²⁹ Vår metod ligger nära Hirdmans använda tillvägagångssätt då vi i likhet med henne betraktar textens innebörd i samspel med bilden och vice versa.³⁰ Uppdelningen som görs i text och bild är ett analytiskt redskap för att nå fram till en tidnings innehåll och form utifrån ett genusperspektiv. Trots att vi analyserar en annan typ av media än Hirdman, visar våra slutsatser hur Huddinge kommuns personaltidnings informella föreställningar om genus framförs.

I boken *Skelett i garderoben*³¹ framträdde ett mönster vid genusgranskning av myndighetens ansikte tidningen *Vinnova – Nytt*. Materialet som granskades var utgåvningar av tidningen mellan 2003 – 2005. Metod som användes var att först kvantitativt räkna hur ofta kvinnor respektive män förekom på bild. Vilka miljöer respektive grupp porträtterades i och även vilka budskap som förmedlades i tidningens huvudartiklar.³² De ville visa på vilka symboler, föreställningar och diskurser som var närvarande i organisationen. Vid en första granskning såg de att män dominerade på både på bild och i text. Vid näranalys framträdde till exempel att sportmetaforer var vanliga. Det förekom mer direktcitat från män, trots att kvinnor förekom i både bild och text.³³

Magisteruppsats av Caroline Mirlas behandlar representation och identifikation i *Att konsumera kvinnlighet*.³⁴ I uppsatsen undersöks hur kvinnlighet med avseende på kropp och utseende tolkas och formuleras inom en av kvinnotidningarna artikulerad konsumtionsdiskurs. Mirlas studerar hur normativa bilder av kvinnlighet och kvinnliga identiteter produceras och förevisas som en livsstil. Studien görs utifrån en kvalitativ ansats genom att undersöka fyra olika tidningar med läsare ifrån olika åldersgrupper. Hennes slutsats är att den diskursiva praktiken bidrar till reproduktion av femininitet och maskulinitet, vilket leder till sociala

---

²⁹ *ibid.* s.27.

³⁰ *Ibid* s. 24.

³¹ Gunnarsson, Eva & Westberg, Hanna. 2006. *Skelett i garderoben, metoder för att upptäcka ojämställdhet*.

³² *Ibid* s. 57.

³³ *Ibid* s. 65.

³⁴ Mirlas, Caroline. 2003. *Att konsumera kvinnlighet*. Magisteruppsats vid Linköpings Universitet.

konsekvenser, maktförhållanden mellan kvinnor och män förstärks. Kvinnotidningarnas representationer i förhållande till kön leder till kulturella förväntningar på kvinnliga identiteter som bidrar till att upprätthålla det dikotomiska tänkandet kring manligt/kvinnligt och dess implikationer.

Laura Mulveys³⁵ teori om hur mediebilder betraktas utifrån en manlig blick, innebär att kvinnor positioneras som objekt. Det ombytta att kvinnan betraktar mannen som objekt utifrån en kvinnlig blick är inte möjlig i vår västerländska kultur som är uppbyggd kring maktpositioner som är reglerade. Manlig blick och passiv kvinnlig position anser hon innebär att även kvinnor betraktar sig utifrån en manlig blick. Hennes teori kan kritiseras för att utgå från heteronormativitet och vara generaliserande i sin syn på varför denna uppdelning sker.³⁶ Kritiken anser vi delvis vara berättigad men media i sig själv är heteronormativ, och det kan därför ses som att skjuta budbäraren genom att kritiken riktas mot Mulveys teori.

2. Teori

2.1 Teori

Vår studie vill förstå och även till viss del förklara vad som sker inom en organisation, det är vad Eriksson-Zetterqvist, Kalling & Styhre skriver i boken *Organisation och organisering* det som utmärker en organisationsteori.³⁷ Det är även möjligt att finna förändringar inom organisationer och hur de hålls samman över tiden.³⁸ Författarna i den nämnda boken undersöker hur begreppen organisation och organisering är under ständig och pågående förändring. Författarna menar att det är angeläget att lyfta fram pluralismen inom organisationsteorier, något som även vi ansluter oss till. Vid användandet av organisationsteorier bör det finnas förståelse för teorins styrka och svaghet. Det kan därför anses vara mest lämpligt att använda en feministiskt influerad teori när vi vill beskriva och förklara något utifrån ett könsperspektiv.³⁹ Vi ämnar inte undersöka Huddinge kommun som en organisation. Fokus för uppsatsen är att finna hur organisationens idéer uttrycks i bild och text i Huddinge kommuns personaltidning, vilket vi menar ger en bild av organisationens informella föreställningar om genus.

---

³⁵ Mulvey, Laura. 1975/1989. *Visual pleasure and narrative cinema*, i *Visual and Others Pleasures*.

Basingstoke: Macmillan.

³⁶ Hirdman, A. 2004: 54.

³⁷ Eriksson-Zetterqvist et.al.

³⁸ Ibid s. 9.

³⁹ Ibid s.15.

I *Det ordnar sig* av författarna Anna Wahl et.al. är vår teoretiska utgångspunkt förankrad.. Bokens syfte är att presentera akademisk kunskap med ett könsperspektiv inom området organisation.⁴⁰ Inom organisationsteorier är makt ett centralt begrepp, maktperspektivet möjliggör sammanförandet av olika nivåer såsom tolkningsnivåer, organisationsnivåer, individnivå och samhällsnivå. Genom att enbart studera kvantitativa delar inom organisationen, att räkna kvinnor och män och att de gör olika saker inom en organisation krävs inget maktperspektiv. Det är när vi vill gå vidare i analysen och tolka de kvantitativa aspekterna som maktperspektivet ges en framträdande roll inom genusforskningen.⁴¹

Feministisk forskning har kritiserats för att utgå från vit västerländsk kvinna,⁴² kritiken kan riktas även mot Anna Wahl et.al då intersektionalitetsperspektivet saknas. Vi har i vår studie därför valt att inkludera begreppet etnicitet, då vi anser att ett intersektionalitetsperspektiv är nödvändigt eftersom kön, klass samt etnicitet är strukturer som vi inte kan och bör bortse ifrån i samhällsforskningen.⁴³

Författarna till den nämnda boken *Det ordnar sig*, har gjort en indelning av organisationsteorin under fyra punkter, de är följande:

- Struktur
- Ledarskap
- Symbolism
- Förändring

I följande avsnitt redogör vi inledningsvis för innehållet under varje punkt och avslutar med att visa hur operationalisering av teorin utförts för att den ska bli användbar i analysen av interntidningen i Huddinge Kommun.

2.1.1 Struktur

Struktur handlar om hur arbetsuppgifter är uppdelade i organisationen, i enheter och funktioner, och hur de inordnas vertikalt och horisontellt. Genom att analysera strukturer i

---

⁴⁰ Wahl et.al.2001.*Det ordnar sig. Teorier om organisation och kön.* s. 10.

⁴¹ Wahl et.al. 2001: 59.

⁴² de los Reyes. Paulina et.al. 2002. *Maktens (o)lika förklädnader.* s.31.

⁴³ Lykke, Nina. 2003. Intersektionalitet – ett användbart begrepp för genusforskningen. *Kvinnovetenskaplig tidskrift I.*

organisationen med ett genusperspektiv tydliggörs kvinnor och mäns positioner och även relationer i organisationer. Det har i flertal studier framkommit att organisationsstrukturer ofta är könsmärkta. Det innebär i många fall att villkor och strukturer är anpassade efter mäns livssammanhang, vilket då blir normen för strukturen i organisationen.⁴⁴ Det fanns tidigare en syn på att teorier som berörde företag och organisationer var könsneutrala. Med tanke på att de organisationerna och företagen traditionellt sett styrdes av män är en mer rättvisande benämning att definiera den tidigare forskningen som könsblind.

Strukturer som råder i samhället följer med in i arbetslivet och kanske då speciellt i byråkratiska organisationer där män historiskt sett kunnat positionera sig utifrån att kvinnor i samma historia exkluderats från denna sfär. Den exkluderingen har inneburit att kvinnors erfarenheter och röster har varit underordnade männens i den rådande byråkratiska diskursen.⁴⁵

Operationalisering av punkten struktur.

- Hur kan den informella genusstrukturen⁴⁶ beskrivas i Huddinge Kommuns personaltidning ?
- Kommer särbehandling till uttryck och i sådana fall hur?

2.1.2 Ledarskap

Ledarskap är andra punkten i tidigare nämnda organisationsteori. Att studera ledarskap med ett genusperspektiv gör det möjligt att se hur villkoren är för kvinnliga respektive manliga ledare och även hur det påverkar att män de facto dominerar i ledande positioner och vilken roll det kan ha för vår föreställning om kvinnlighet, manlighet och ledarskap.⁴⁷

Det socialkonstruktivistiska sättet att se på ledarskap grundar sig i att ledarskap ses som en relationell företeelse där ledare och de som ska ledas bör ses som en interaktiv social process.

Det är under ledarskapspunkten synligt att historiskt sett finns det en motsägelse i att vara kvinna och ledare, det är könsmärkt och präglar därför våra föreställningar om ledarskap. Det finns en homosocial vinkel på ledarskap, män bygger upp nätverk där män ingår. Kvinnors

---

⁴⁴ Wahl et.al. 2001: 60.

⁴⁵ Ibid s. 74.

⁴⁶ Definition genusstruktur-en struktur av ojämlikhet mellan könen som härrör från föreställningen att män är det allmängiltiga och neutrala och kvinnor tillskrivs utifrån det vara könsbestämda och avvikande.

⁴⁷ Wahl et.al. 2001: 99.

svar på det blir att även de har mannen som norm.⁴⁸ Det handlar om att försöka framhålla sin likhet med majoriteten. Den likheten innebär att kvinnors svar på männens homosociala orientering blir heterosocialt.⁴⁹ Begreppet homosocialitet utvecklades av Jean Lipman-Blumen⁵⁰ för att därefter vidareutvecklas av Rosabeth Moss Kanter⁵¹ homosocialitet och heterosocialitet skulle vara en förklaring till varför män dominerar toppositioner i företag och organisationer, att det därmed inte bör förstås som att kvinnor söker sig till män och tar avstånd från andra kvinnor. Kvinnor står inte utanför den ordning som råder även de är med och upprätthåller könsmaktsordningen.

Operationalisering av punkten ledarskap.

- Hur och vilka framställs som chefer och ledare inom Huddinge Kommuns personaltidning?

2.1.3 Symbolism

Symbolism är den tredje punkten i vår valda organisationsteori. Genom att anlägga ett genusperspektiv i temat blir det möjligt att tydliggöra hur kön skapas i organisationer och återskapas med hjälp av symboler och språket.⁵² I den nämnda organisationsteorins syn på symboler och språk visas hur de är med och skapar organisationer. Det finns koppling till det poststrukturalistiska och postmoderna synsättet, att det är kontexter och diskurser som är med och skapar ”verkligheten”. I temat symbolism blir det påtagligt att kön är något som görs ständigt. Att män är i majoritet när det gäller ledarskap är en form av symbolism av ledarskapet. Majoriteten producerar manliga symboler såsom bastukvällar, golfsnack, vilka som får tillträde till yrket genom att vara synliga. Interntidning kan aktivt vara med och skapa symboler för olika yrkeskategorier.

Operationalisering av punkten symbolism.

- Vem är med på bilder och i texter, vilka symboler och markörer används i framställningen av dessa personer ?

---

⁴⁸ Hirdman, Yvonne 2001. *Genus- om de stabila föränderliga former*. s. 66.

⁴⁹ Wahl et.al.2001: 80.

⁵⁰ Lipman-Blumen, Jean. 1976. *Toward a Homosocial Theory of Sex Roles: An Explanation of the Sex Segregation of Social Institutions*.

⁵¹ Moss Kanter, Rosabeth. 1977. *Men and Women of the Corporation*.

⁵² Wahl.et.al.2001:132.

2.1.4 Förändring

Den fjärde och sista punkten i organisationsteorin är förändring i organisationen, hur påverkar och påverkas kön av förändring? Författarna menar att det även här är tydligt att förändringar i organisationer uppfattas som könsneutrala förändringar, och menar att utifrån att det är män/kvinnor i eller utanför organisationen som startar, utövar, hindrar, påverkar och påverkas av förändringar går det att se att förändringar är könsmärkta. De organisationsförändringarna kan i sin tur påverka könsordningar som i sin tur påverkar organisationsförändringar.⁵³

Jämställdhetsarbete i en organisation är utifrån beskrivningen ovan inte könsblind utan tvärtom är det en könsspecifik organisationsförändring. Förändring som förväntas i organisationen när det gäller det specifika jämställdhetsarbetet har initierats från högre instanser. Begreppet jämställdhet och innebörden i det har nått en institutionalisering. Det är utifrån vår beskrivning inte endast ett organisationsfenomen utan snarare ett samhällsfenomen. Ett fenomen som kommer till uttryck genom politik och lagstiftning som till exempel Jämställdhetslagen 1991:443. Jämställdhetslagen trädde i kraft den 1 juli 1980, det har sedan gjorts förändringar i den ett antal gånger. År 1991 gjordes en reviderad upplaga vilket är den som gäller idag. Det har i flera studier uppmärksammats att det inom organisationer förekommer aktörer som har olika förhållningssätt till jämställdhet.⁵⁴ Inom organisationer pågår förhandlingar om vilka definitioner av jämställdhet som ska råda på den egna arbetsplatsen. Det blir utifrån det möjligt att analysera vilken eller vilka tankegångar och positioneringar som förkommer inom den specifika organisationen vad sägs om jämställdhet? Vem talar om jämställdhet?⁵⁵

Operationalisering av punkten förändring.

- Vilka jämställdhetsaktörer och jämställdhetsmetoder återfinns i Huddinge kommuns personaltidning?

---

⁵³ Wahl et.al.2001:164.

⁵⁴ Pincus, Ingrid. 2002. *The Politics of gender Equality Policy*.
Gunnarsson & Westberg 2006.

⁵⁵ Wahl et.al.2001: 171.

3. Metod

3.1 Förförståelse/kritisk reflektion

Vi utgår från ett konstruktivistiskt perspektiv, vilket innebär att vi ansluter oss till en vetenskap som anser att den sociala världen konstrueras och omkonstrueras. Vi människor har inga färdiga och förbestämda uppsättningar av stabila och oförfalskade karakteristika.⁵⁶ Vi människor är produkter av socialt och kulturellt skapade bilder.⁵⁷ Konstruktivism innebär att saker i sig betyder ingenting, utan det är vi människor som skapar betydelsen.⁵⁸ Utifrån att vi är aktörer som skapar och tar emot ord blir innebörden att avsändarens avsikt inte alltid stämmer överens med mottagarens. Vårt konstruktivistiska synsätt innebär att organisationer är socialt konstruerade, eftersom det finns människor där som är med och utför konstruktionen. Det innebär att de som ingår i organisationen kan förändra och påverka organisationen, en organisation är inte ett statiskt fenomen.

Det perspektiv som är utgångspunkt för den här uppsatsen är feministisk vilket innebär en avgränsning gentemot andra perspektiv och möjliga tolkningar av empirin. Ingen forskning är neutral även om den tidigare ofta framställt sig som om det vore fallet. Könneutral forskning har tidigare ofta betytt att det är mannen – normen som har varit utgångspunkt och därmed inte behövde specificeras.⁵⁹ Det är det som uppfattas som en avvikelse som behöver markeras, en avvikelse kan vara en kvinnlig direktör eller föräldraledig pappa.⁶⁰

Vi utgår från att det i samhället existerar ett genusystem vars två logiker innebär att könen hålls isär samt att mannen är norm och kvinnan är avvikande.⁶¹ Kvinna är synonymt med ansedda kvinnliga egenskaper medan mannen är synonym med ansedda manliga egenskaper och karaktärsdrag. Könsens egenskaper och karaktär är en dikotomi och det är de manliga egenskaperna som är norm.

---

⁵⁶ Butler, Judith. 2005. *Könet brinner!*. s.14f.

⁵⁷ Edlund, Ann-Catrine et.al. 2007. *Språk och kön*. s. 28.

⁵⁸ Hall,Stuart. 1997. *Representation: Cultural Representations And Signifying Practices*. s. 25.

⁵⁹ Hirdman, Y. 2001:59.

⁶⁰ Fundberg, Jesper. 2003. *Kom igen, gubbar! Om pojkfotboll och maskuliniteter*. s. 182.

⁶¹ Hirdman, Y. 2001:59.

3.2 Bild- och textanalys

För att besvara våra frågeställningar har vi använt bild samt textanalytisk metod med utgångspunkt i att vi undersöker den informella bild som ges av Huddinge kommun som organisation vilket tydliggörs genom vår analys av Huddinge kommuns personaltidning. Undersökningen är utförd i två steg vilket innebär att vi inledningsvis utfört en kvantitativ undersökning för att sedan utföra en fördjupad kvalitativ undersökning. Vi fann att den feminina och den maskulina framställningen i Huddinge kommuns personaltidning förändrats mellan åren 1985, 1995 och 2006 och ansåg det lämpligt att utföra en fördjupad kvalitativ undersökning, vilket realiserades genom att vi analyserade utgivna nummer för år 2006. Utifrån det möjliggörs en djup analys av den informella bild som framställs av Huddinge Kommun som organisation 2006 när det gäller hur maskulinitet samt femininitet uttrycks och produceras i text och bild i Huddinge kommuns personaltidning. Den fördjupade analysen av text/bild har utgått från de uppställda frågeställningarna.

Vi har analyserat bild och text var för sig och därefter sammanfört det hela i en sammanhållen analys. Tillhörande texter till de utvalda bilderna anser vi motiveras av att text och bild bör ses som en helhet utifrån att båda delarna påverkar varandra. Betydelsen av en text blir fördjupad i ett samspel med bilden och även det motsatta. Integrering av bild samt text ger även alternativa sätt att tolka ett tidningsinnehåll.⁶² Det är inte den enskilda bilden tagen ur sitt sammanhang som gör det möjligt att se hur män och kvinnor gestaltas, utan det är det återkommande mönstret som är viktigt att studera.

3.2.1 Bildanalys

Vid bildanalys finns det tre möjliga grundmodeller/perspektiv att utgå ifrån när det gäller semiotik.⁶³ De tre perspektiven är sändarperspektiv, mottagarperspektiv samt budskapet i sig själv.⁶⁴ Den första modellen innebär ett sändarperspektiv, där avsikten är att klargöra sändarens intention utifrån bilderna. Forskaren utför då en intentionsanalys. Den andra modellen innebär att ett mottagarperspektiv fokuseras. Målet med den formen av analys är att få fram hur bild/text upplevs och tillägnas av mottagaren. En receptionsanalys utförs i det fallet. Det sista perspektivet innebär att bild/text är objekt för undersökningen och en

---

⁶² Hirdman, A. 2002: 25.

⁶³ Semiotiken – vetenskapen om tecken och kommunikation.

⁶⁴ Hansson, Hasse et.al. 2006. *Seendets språk*. s.166.

näranalys utförs av det valda materialet. Med utgångspunkt från forskarens egna erfarenheter blir fokus på bild/text och inte sändaren eller mottagarens upplevelser av densamma.

De tre ovan nämnda analyserna kan användas var för sig eller kombineras. I vår uppsats är det näranalysen som används eftersom vi inte har några intentioner eller möjligheter att kunna uttala oss om vad sändarens avsikter är, och inte heller hur bild/text emottages av läsaren. Vi undersöker endast budskapet i sig själv. Intentionsanalys samt receptionsanalys möjliggörs inte i vår studie eftersom det utförs lämpligast genom datainsamlingsmetoder i form av till exempel intervjuer.

Vidare kan bilder särskiljas genom två nivåer. Den första nivån är det objektivt uppenbara vi ser till exempel ett barn, det är det denotativa innehållet. Barnet kan i sin tur framkalla andra bilder såsom kärlek, värme och doft det är det konnotativa innehållet. Det konnotativa innehållet kan även ses som det informella budskapet i en bild.⁶⁵ I vår studie blir båda nämnda nivåerna användbara. Den denotativa nivån utgår vi ifrån när vi gör den kvantitativa undersökningen för att sedan fokusera det konnotativa innehållet i den kvalitativa undersökningen. I den kvantitativa undersökningen räknar vi till exempel antal kvinnor och män och vi analyserar då inte det eventuella dolda budskapet i text/bild, vi räknar det objektivt uppenbara. Vi fördjupar vår analys med att även studera det konnotativa innehållet som till exempel vad kvinnor och män gör på bilderna, vem är passiv och/eller aktiv? Det kan ses som ett mer dolt budskap som kan vara svårt att uppfatta vid en första granskning av materialet. Sammanfattningsvis blir vår utgångspunkt i bild/text analysen – näranalys utifrån denotativt och konnotativt innehåll.

I den kvantitativa undersökningen har vi valt att analysera Huddinge kommuns personaltidning under åren 1985, 1995 och 2006. Vi har kategoriserat och analyserat bilderna utifrån vad vi ser. Det betyder att de bilder där människan/människorna varit för otydliga för att kunna kategorisera utifrån deras kön ej har analyserats. Exempel på otydlighet är för långt avstånd till personen och/eller en person som endast finns någon i bakgrunden i bilden. Urvalet har gjorts utifrån att studiens syfte kräver att könens tillhörighet går att urskilja.

---

⁶⁵ Hansson. et.al.2006: 28.

Inledningsvis har varje årgång har räknats var för sig för sig. För att nå en överblick av bilderna samt för att knyta an till vår teori har vi delat in samt räknat bilderna i följande kategorier: antalet kvinnor samt män på bilder, antalet bilder på kvinnor och män, antal bilder med kvinnor och män tillsammans på samma bild, vilket benämns för mixad bild samt antal bilder utifrån etnicitet, antalet bilder där kvinnor och män är aktiva eller passiva, antalet bilder med kvinnliga eller manliga chefer eller ledare samt avslutningsvis antal bilder innehållande jämställdhet. Därefter har vi räknat antalet bilder under varje kategori för att kunna sammanställa resultaten i fem tabeller för att möjliggöra en jämförelse mellan de olika kategorierna samt mellan könen. Indelningen i kategorier möjliggör en jämförelse och analys för att finna Huddinge kommuns personaltidnings informella föreställningar om genus samt att finna huruvida den feminina och maskulina framställningen är statisk eller om den har förändrats mellan åren 1985, 1995 och 2006.

3.2.2 Textanalys

Vårt val av textmaterial är mittuppslaget i Huddinge kommuns personaltidning år 2006. Valet gjordes med utgångspunkt i att mittuppslaget har en viktig position i tidningen, mittuppslaget får stort utrymme och i tidningen är mittuppslaget den största förekommande artikeln. Temat på mittuppslaget är ”Jobbet och jag” i varje nummer. Temat anser vi tillför vår studie mer substans då det där torde komma fram vem och hur organisationen visar fram den informella bilden av den anställde i förvaltningen. Vi har vid genomläsning av tidigare forskning i genus/media inte funnit någon lämplig textanalytisk metod och har därför valt att konstruera egna analysverktyg med inspiration från tidigare forskning.⁶⁶

I vår bearbetning av materialet har vi inledningsvis läst igenom hela texten. Vi har sedan bearbetat text samt bilder genom att applicera analysverktygen, vilka är följande:

- Vilket budskap förmedlar rubrik och text i relation till kön?
- Framställs personen som passiv eller aktiv?
- Framgår det att det är en chef och hur framställs det i relation till kön?
- Förminskas eller förstoras individernas yrkesroller?⁶⁷
- Vilka symboler och markörer används i texten?
- Vem/vilka är jämställdhetsaktörer och hur framställs de i förhållande till kön?

---

⁶⁶ Hirdman, A.2002: 44.

⁶⁷ Ibid. s.17.

4. Material

4.1 Material

Materialet i vår studie är Huddinge Kommuns personaltidning. De analyserade tidningarna är utgivna nummer ifrån 1985, 1995 och 2006. Genom det förfarandet ges möjligheten att svara på frågeställningen: om maskulinitet respektive femininitet förändras eller är statistiskt genom tid. Tidningen från 1985 heter HUM och gavs ut med åtta nummer det nämnda året, upplagan från det året var 5 500 exemplar. När tidningen gavs ut 1995 hette den fortfarande HUM och gavs ut med tjugo nummer per år och en upplaga på 5 400 exemplar. År 2006 byter tidningen namn och får ny form, namnet på personaltidningen blir då och är i dags dato Inblicken. Den gavs under år 2006 ut med sex nummer och trycktes i en upplaga på 6 400 exemplar.

Sammanfattningsvis grundar sig studien på en analys av tjugoåtta nummer av personaltidningen HUM och åtta nummer av personaltidningen Inblicken, sammanräknat blir det trettiosex utgivna nummer av Huddinge Kommuns personaltidning.

4.2 Validitet och reliabilitet

Syftet i vår studie är att undersöka hur föreställningar om genus uttrycks och produceras i text och bild. Det sker genom att undersöka den informella bilden av genus, vad som anses vara specifikt kvinnligt och manligt i Huddinge kommuns personaltidning.

Vi har under studiens gång varit medvetna om och fört en diskussion om vilka implikationer det kan leda till att dela in kvinnor och män i grupper som förutsätts vara dikotoma, att vi kanske bidrar till uppdelningen. Det är inte med automatik den dikotoma uppdelningen är den mest representativa. Vi har dock valt att dela in män och kvinnor i grupper i studien.

Likvärdig problematik aktualiseras även genom indelningen i grupper utifrån etnicitet, vi kan bidra till att reproducera en bild av vi och de andra. Vi vill poängtera att det i studien är nödvändigt med kategorisering men det skall finnas medvetenhet för vilka implikationer det kan leda till om problematiseringen lämnas oberörd.

Det finns alltid en risk för att de teoretiskt härledda frågorna tvingas på materialet för att nå resultat. Det kan ske genom att materialet omformas och tänjs för att passa in under teorin och vår förståelse ger oss starkt tolkningsföreträde vilket leder det till att intersubjektiviteten

behöver uppmärksammas.⁶⁸ Det måste därför finnas möjlighet att vårt resultat möjliggör en diskussion samt prövas för en kritisk granskning. För att det ska vara rimligt har vi försökt att tydligt redogöra för de analysverktyg som används, liksom teorier som analysen utgår från med förhoppningen att det finns plats för såväl insyn i metoden och analysen. Vi har även sökt stödja våra tolkningar genom att visa citat och referat av texter som underbygger våra tolkningar. Redogörelsen av analysverktygen görs för att undvika faran för att den som analyserar och därmed tolkar empirin och teorierna kommer fram till ett resultat som kan tänkas avvika ifrån vad någon annan skulle komma fram till. Intrasubjektiviteten är möjlig eftersom vi har sökt vara noggrann vid bearbetning av materialet samt sökt vara konsekventa i våra analyser.

Under studiens genomförande fann vi det stundtals svårt att kategorisera bilderna i den kvantitativa delen och göra konsekventa bedömningar huruvida en person är aktiv eller passiv på en bild. Det resulterade i att vi fick räkna bilderna flera gånger eftersom vi reviderade vår uppfattning om hur en passiv eller aktiv bild skall kännetecknas. Eftersom vi diskuterat hur de aktiva och de passiva bilderna skall bedömas och därefter räknat bilderna flera gånger anser vi att reliabiliteten stärkts.

Motiveringen till urvalet av texter samt bilder i undersökningen är att de kan kopplas till vårt syfte. Det finns alltid en risk att begränsning av materialet kan leda till att intressanta infallsvinklar inte beaktats i undersökningen. Urvalsprocessen av analysmaterialet kan leda till svagheter då fullständighetskravet aldrig kan uppfyllas eftersom inte samtliga utgivna personaltidningar med innehåll har uppmärksammas. Det viktigaste är dock att de tolkningar vi gör kan anses rimliga i relation till det material som används, det skall finnas skäl för den analys som presenteras. Om endast ett starkt begränsat eller udda material analyseras är studiens relevans naturligtvis lägre.⁶⁹

Undersökningen omfattar både kvantitativa samt kvalitativa metoder och vi anser att de två epistemologiska idealen positivism och hermeneutik inte nödvändigtvis bör fungera som ömsesidigt uteslutande kategorier, trots deras dikotomiska karaktärer. Motiveringen till det är

---

⁶⁸ Bergström, Göran & Boréus Kristina, 2005. *Textens mening och malt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys.* s. 172

⁶⁹ Carlstedt, Martin 2003/2004. *Statsvetenskaplig tidskrift nr2,* "Aristotelisk dygdetik och deliberativ demokratiteori. En jämförande idéanalys s. 127.

att de kan stärka validiteten i en undersökning om de kombineras.⁷⁰ Eftersom vi redovisar både kvantitativa samt kvalitativa data bidrar det till en bredd som förstärks med det djup vi menar uppnås med det kvalitativa materialet.

5. Kvantitativ undersökning

5.1 Representation

Syftet med tabell ett är att inledningsvis visa förekomsten av antalet bilder där kvinnor respektive män är representerade. Därefter visas antalet bilder där kvinnor och män förekommer tillsammans på bild.

Tabell 1. Tabellen visar antal människor i procent

Antalet människor	1985		1995		2006	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Kvinnor antal	40,9 %	68 st	62,3 %	175 st	71,5 %	258 st
Män antal	59,1 %	98 st	37,7 %	106 st	28,5 %	103 st
Lodrätt	100 %	166 st	100%	281 st	100 %	361 st

Källa: HUM nr. 1-8 årgång 1985, HUM nr. 1-20 årgång 1995 och Inblicken nr.1-6 årgång 2006.

I tabellen ovan redovisas först antalet bilder där kvinnor respektive män finns med på bilder. Det blir först synligt att under år 1985 är fördelningen på antal kvinnor samt män förhållandevis jämnt. Antalet kvinnor är två femtedelar, antalet män är tre femtedelar. Det sker en förändring från år 1985 fram till år 1995, fler antal kvinnor är då representerade. Antalet kvinnor ökar och är under det nämnda året med på drygt tre femtedelar, och antalet män minskar och återfinns till knappt två femtedelar. Vid år 2006 har den nämnda förändringen ökat ytterligare, antalet kvinnor är knappt tre fjärdedelar och antalet män är knappt en tredjedel.

⁷⁰ Marsh David & Stoker Gerry. 2005. *Theory and methods in political science*. s. 237,241.

Tabell 2. Tabellen visar bilder i procent och antal

Antalet bilder	1985		1995		2006	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Bilder där kvinnor förekommer	33 %	41 st	40,6 %	90 st	55,8 %	87 st
Bilder där män förekommer	47 %	60 st	37,8 %	84 st	34 %	53 st
Mixad grupp	20 %	26 st	21,6 %	48 st	10,2 %	16 st
Lodrätt	100 %	127 st	100 %	222 st	100 %	156 st

Källa: HUM nr. 1-8 årgång 1985, HUM nr. 1-20 årgång 1995 och Inblicken nr.1-6 årgång 2006.

Utifrån tabell två redovisas antalet bilder där kvinnor respektive män förekommer. År 1985 är antalet bilder med där kvinnor förekommer kvinnor en tredjedel. Män förekommer på knappt hälften av bilderna. Bilder där kvinnor och män är representerade tillsammans är en femtedel av bilderna.

Till undersökningsåret 1995 sker en marginell förändring, bilder med kvinnor finns nu på drygt två femtedelar av bilderna vilket även motsvarar antalet bilder på män. Bilder där kvinnor och män är representerade tillsammans och mixad grupp återfinns på en femtedel av bilderna.

Till år 2006 har en förändring skett kvinnor är år 2006 med på drygt hälften av bilderna vilket är en relativt stor ökning jämfört med föregående år, männen finns med på knappt en tredjedel av bilderna från samma år. Bilder där kvinnor och män är representerade tillsammans och mixad grupp återfinns på knappt en tiondel av bilderna.

Sammanfattningsvis visar tabell två att den markanta förändringen sker i kvinnors representation som ökar från år 1985 fram till år 2006. Motsatt utveckling sker med mäns representation eftersom de minskar. Antalet bilder där kvinnor och män förekommer tillsammans minskade mellan undersökningsåren.

5.2 Etnicitet

I tabell tre visar vi genom statistik antalet bilder ur ett etnicitetsperspektiv. Uppdelningen är inte oproblematiserad. Huddinge Kommun är en kommun med stor mångfald i sin befolkning, och redovisar i ett nummer av Inblicken⁷¹ att andelen anställda i Huddinge Kommun med utländsk bakgrund är lite drygt tjugosju procent som en jämförelse till andelen boende i kommunen med utländsk bakgrund är tjugonio procent. Det kan verka rimligt att det borde avspeglas i en tidning som produceras av kommunen för de anställda i kommunen.

Tabell 3. Tabellen visar etnicitetstillhörighet i procent och antal.

Antalet	1985		1995		2006	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Svensk kvinna	40,4%	67 st	61,6%	173 st	66,2%	239 st.
Svensk man	58,4%	97 st	34,9%	98 st	26,3%	95 st.
Invandrarkvinna	0,6%	1 st	0,7%	2 st	5,3%	19 st.
Invandrarman	0,6%	1 st	2,8%	8 st	2,2%	8 st.
Lodrätt	100%	166 st.	100%	281 st.	100%	361 st.

Källa: HUM nr. 1-8 årgång 1985, HUM nr. 1-20 årgång 1995 och Inblicken nr.1-6 årgång 2006.

Ovanstående tabell visar att år 1985 är svensk man överrepresenterad, han är med på knappt tre femtedelar av de analyserade bilderna. Svensk kvinna finns med på två femtedelar av bilderna. Utifrån de siffrorna tydliggörs det att det inte är mycket utrymme kvar för representation av invandrarkvinna eller invandrarman. Vid en övergång till årgång 1995 har det skett en förändring när det gäller svensk kvinna och svensk man. Svensk kvinna finns 2006 med på tre femtedelar av bilderna, och den svenska mannen finns med på en tredjedel av bilderna. Invandrarkvinnan är 1995 liksom vid årgång 1985 i stort sett osynlig. Invandrar mannen blir blygsamt synlig under årgång 1995 men finns med på knappt tre procent av bilderna. När det gäller årgång 2006 har förändringen som syntes 1995 förstärkts, svensk kvinna finns nu med på två tredjedelar av bilderna. Den svenska mannen finns med på drygt en fjärdedel av bilderna. Det har skett en förändring när det gäller invandrarkvinnan och invandrar mannen. Invandrarkvinnan är vid årgång 2006 representerad på fler bilder än

⁷¹ Inblicken nr. 6/2006 s. 15.

invandrar mannen. Invandrarkvinnan och invandrar mannen är dock så lite frekventa på bilder att det inte är möjligt att förtydliga siffrorna på det sätt som skett med svensk kvinna och man.

Sammanfattningsvis är det synligt att det sker en förändring i kvantitetsaspekten. Rent kvantitativt var kvinnor och män mer jämnt fördelade under tidigare del av studien. Den kvantitativa fördelningen förändras till att kvinnors överrepresentation ökar genom tid. Etnicitetsrepresentationen förändras även den genom tid, från att i stort sett varit osynlig i Huddinge kommuns personaltidning framträder invandrar mannen men invandrarkvinnan förblir mer eller mindre osynlig. Det som sker vid nästa nedslag är att invandrar mannen reduceras i kvantitet, nu är det invandrarkvinnan som får större plats rent kvantitativt.

5.3 Passiv/aktiv

I tabell fyra som följer nedan redovisas aktivitet respektive passivitet utifrån könstillhörighet. För att betraktas som aktivitet har urvalet varit att det ska vara rörelse på bilden eller att bildtexten uppenbart säger något om aktivitet. För att betraktas som passivitet har vårt urval grundats på att bilden ska förmedla stillhet och ingen rörelse och att bildtexten inte förmedlar att aktivitet utförs.

Tabell 4. Tabellen visar aktiv/passiv i procent och antal.

Antalet bilder	1985		1995		2006	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Kvinna passiv	10,9%	11 st	18,9%	33 st	48,4%	90 st.
Man passiv	11,9%	12 st	21,9%	38 st	23,1%	43 st.
Kvinna aktiv	29,7%	30 st	32,8%	57 st	16,1%	30 st.
Man aktiv	47,5%	48 st	26,4%	46 st	12,4%	23 st.
Lodrätt	100%	101 st.	100%	174 st.	100 %	186 st.

Källa: HUM nr. 1-8 årgång 1985, HUM nr. 1-20 årgång 1995 och Inblicken nr.1-6 årgång 2006.

I ovanstående tabell redovisas om det är kvinnor eller män som står för rörelse och aktivitet men även dess motsats, lugn och stillhet. Utgivningsår 1985 är bilder med passiv kvinna en tiondel, passiv man drygt en tiondel. Den aktiva kvinnan finns på knappt en tredjedel av bilderna och aktiva män återfinns på knappt hälften av bilderna.

Utgivningsår 1995 är både passiv kvinna och man med på cirka en femtedel var av bilderna. Den aktiva kvinnan återfinns på en tredjedel av bilderna, och den aktiva mannen finns på en fjärdedel av bilderna.

Utgivningsår 2006 är den passiva kvinnan med på knappt hälften av bilderna, passiva mannen återfinns på knappt en fjärdedel av bilderna. Den aktiva kvinnan är med på knappt en sjundedel av bilderna, och den aktiva mannen är med på drygt en niondel av bilderna.

Sammanfattningsvis är det synligt att bilder på den passiva kvinnan ökar genom tid, och bilder på aktiva kvinnor minskar under den undersökta tiden. Bilder på män förändras genom att den passiva mannen ökar i bildantal och den aktiva mannen minskar. Den passiva kvinnan ökar och den aktiva mannen minskar i kvantitet. Den jämnaste fördelningen när det gäller passiv/aktiv återfinns vid undersökningsåret 1995. Största skillnaden mellan könen återfinns vid år 2006, den passiva kvinnan är då dominerande på antal bilder.

5.4 Chef/ledare

I tabell fem visas hur ofta kvinnliga chefer/ledare respektive manliga chefer/ledare finns med på bilder.

Tabell 5. Tabellen visar kvinnlig chef/ledare och manlig chef/ledare i procent och antal.

Antalet bilder	1985		1995		2006	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Kv. chef/ledare	10 %	2 st	39,2 %	20 st	56,6 %	17 st
Man chef/ledare	90%	18 st	60,8 %	31 st	43,4 %	13 st
Lodrätt	100 %	20 st.	100 %	51 st	100 %	30 st

Källa: HUM nr. 1-8 årgång 1985, HUM nr. 1-20 årgång 1995 och Inblicken nr.1-6 årgång 2006.

I ovanstående tabell redovisas vem som får synas på bild utifrån sin position som ledare eller chef. Utgivningsår 1985 finns kvinnliga chefer/ledare representerade på en tiondel av bilderna och den manliga chefen/ledaren med på återstående bilder vilket blir nio tiondedelar.

Utgivningsår 1995 syns en förändring, nu är kvinnliga chefer/ledare med till två femtedelar och manliga dito är med på tre femtedelar av bilderna. Utgivningsår 2006 har den nämnda

förändringen ökat än mer, nu är kvinnliga chefer/ledare med på tre femtedelar och manliga dito återfinns på dryga två tredjedelar av bilderna.

Sammanfattningsvis är det synligt att den kvinnliga chefen/ledaren ökar i kvantitet genom de valda undersökningsåren. Det blir ombytta roller mellan år 1995 och 2006, då kvinnlig chef/ledare det sista undersökningsåret är i majoritet.

5.5 Jämställdhet

I tabell sex visas hur ofta kvinnor respektive män får representera jämställdhet i Huddinge kommuns personaltidning. Urvalet har varit att det framgår i reportage eller bildtext att det berör jämställdhet.

Tabell 6. Tabellen visar bilder där kvinnor respektive män representerar jämställdhet i procent och antal.

Antalet bilder	1985		1995		2006	
	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal
Kv.jämställdhet	0 %	0 st	0 %	0 st	50 %	5 st
Man jämställdhet	0 %	0 st	0 %	0 st	50 %	5 st

Källa: HUM nr. 1-8 årgång 1985, HUM nr. 1-20 årgång 1995 och Inblicken nr.1-6 årgång 2006.

I ovanstående tabell redovisas vem som är synlig på bild när det gäller jämställdhet.

Utgivningsår 1985 och 1995 finns det inte några bilder att analysera utifrån jämställdhet.

Utgivningsår 2006 är jämnt fördelat lika många bilder med kvinnor som män när det gäller jämställdhet.

6. Analys

I avsnittet som följer analyseras våra kvantitativa data med återkoppling till vår organisationsteori. Vi redovisar de fyra kategorierna struktur, ledarskap, symbolism och förändring var för sig.

6.1 Struktur

I följande avsnitt kommer vi att analysera strukturer i Huddinge kommuns personaltidning. De genusstrukturer vi ämnar analysera menar vi är reella, vi ska därmed inte undersöka huruvida det existerar eller ej. Syftet med kommande avsnitt är att tydliggöra och analysera det kvantitativa resultatet. Förändringen genom åren visar att kvinnorepresentationen ökar. Det gäller både antalet kvinnor samt antalet bilder där kvinnor är representerade. Det sker parallellt med att antalet kvinnor som arbetar inom offentlig förvaltning ökat sedan sjuttioalet.⁷² I Huddinge kommun är idag antalet anställda kvinnor åttio procent, vilket resulterar i att män har resterande tjugo procent av anställningarna.⁷³ De blir intressant att ställa frågan: Ska Huddinge kommuns personaltidning visa verkligheten eller ska de vara innovatörer och söka bryta befintliga genusstrukturer?

Vi finner utifrån tabell tre en struktur som delvis förändras under åren. Den visar först att den offentligt anställda i Huddinge kommun är en svensk man. Där sker sedan en förändring som innebär att den offentligt anställda övergår till att vara en svensk kvinna. Strukturen vi finner i den nämnda tabellen innebär att normen i Huddinge kommuns personaltidning är en svensk kvinna. Den kvinnliga normen vi fann i Huddinge kommuns personaltidning menar vi utgår från den vita mannen som norm, trots att förändring sker så sker det utifrån den manliga normen. Kvinna kan inte vara normbildande. Särbehandling som baseras på kön eller etnicitet är nödvändiga för att skapa och reproducera strukturer. I det avseendet är Huddinge kommuns personaltidning en konstruktör av skapandet i de rådande strukturerna. Det menar vi utifrån den synliga bristen på representation av invandrare. Avvikande från normen innebär att särbehandling sker. I Huddinge kommuns personaltidning får invandraren stå för det avvikande. Då andelen anställda inom Huddinge kommun med invandrarbakgrund uppgår till lite drygt tjugosju procent ställer vi oss frågan igen: Vad bör Huddinge kommuns personaltidning visa för bild av de anställda i kommunen? I detta fall visas inte verkligheten eftersom invandrarna inte är representerade i samma utsträckning som andelen anställda de

---

⁷² SCB, 2006. *På tal om kvinnor och män*. s. 60 f.

⁷³ Jämställda kommuner. 2007. s. 4.

facto de utgör. Kommuner lyder under lagar och förordningar, den demokratiska rättstats princip, där det framgår tydligt att särbehandling och diskriminering ej får förekomma i en offentligt kontrollerad verksamhet. Med tanke på nämnda lagar och förordningar borde Huddinge kommuns intresse vara att agera som ett föredöme och därmed söka bryta den särbehandling och marginalisering som sker i samhället. Det bör påpekas att strukturen inte är statisk genom tid, utan förändring sker och är möjlig vilket tabell två visar.

Strukturen vi finner i tabell fyra när det gäller passiv/aktiv är att kvinnors passiva framtoning ökar vilket även är fallet för männen. Dock är ökningen mycket mer påtaglig för kvinnor. När kvinnorepresentationen ökar kvantitativt på bilderna i det offentliga kompenseras det med att passivisera kvinnan. Dikotomin i passiv/aktiv utfaller till männens fördel då en aktiv person i arbetslivet är önskvärd av arbetsgivaren. Det innebär att kvinnan som framställs passiv inte är en fullvärdig arbetstagare. Det förda resonemanget leder fram till att normen är en aktiv man som arbetstagare. Strukturen vi finner i tabell fem när det gäller chef/ledare är att strukturen rent kvantitativt tidigare varit en manlig chef/ledare till att idag vara en kvinnlig chef/ledare.

Strukturen vi finner i tabell sex är att det under tidigare undersökningsåren inte existerat jämställdhet i reportage eller bildtext. Det är inte förrän år 2006 jämställdhet blir synligt och då representerar män och kvinnor jämställdhet i samma kvantitativa utsträckning. Är Huddinge kommun medvetna om vad som förväntas av den offentliga verksamheten de företräder och utifrån det ges en jämställd bild? Eller beror det på att Huddinge kommun är en ovanligt jämställd kommun? Bilden av jämställdhet gör att Huddinge kommun framställs som ovanligt jämställd men som vi visat tidigare kan det vara ett sätt att dölja de strukturer vi funnit.

6.2 Ledarskap och symbolism

I följande avsnitt analyseras bilden som framträder i Huddinge kommuns personaltidning när det gäller ledarskap och symbolism. Förändringen vi redogjort för tidigare innebar att kvinnor i ledarpositioner har ökat markant. Det blir därför intressant att analysera vad som har föregått förändringen att kvinnor är mer representerade i ledarposition. Kan det vara att när kvinnor tar ledarpositioner minskas ledarskapet som symbol, att vara chef/ledare är inte något viktigt att lyfta fram. Sätter vi antalet bilder på kvinnor som chef/ledare i relation till att kvinnor ökat markant rent kvantitativt på bilder är det möjligen en förminskning av chefsrollen. Trots vårt ifrågasättande av symbolvärdet i ledarskap när det förflyttats till kvinna som chef/ledare vill

vi påpeka att det år 2006 är fler kvinnliga chef/ledare än manliga dito. Vi anser att kvantitetsökningen kan bidra till att människors föreställning om kvinnlighet, manlighet och ledarskap ges bättre förutsättningar till att kvinnor är lämpliga och önskvärda som chef/ledare. Huddinge kommun har även andra arbetstagare som inte har samma inflytande, kvinnor på lägre positioner visas oftare idag.

6.3 Förändring

De jämställdhetsaktörer och jämställdhetsmetoder som indikerar förändring finner vi endast år 2006. Fördelningen är exakt mellan könen. Det framträder en jämn fördelning mellan könen som inte varit fallet tidigare i analysen, vilket kan vara en medveten jämställdhetsmetod för Huddinge kommun. De tankegångar och positioneringar Huddinge kommun visar är explicit att organisationen framställer sig som jämställd trots att övriga siffror tyder på en viss diskrepans i representationen. Det är i tidigare forskning klargjort att jämställdhet är ett ämne där kvinnor återfinns i högre antal än män. Jämställdhet är för kvinnor och något som kommer de till gagn. Det är därför upp till kvinnor att genomföra jämställdheten. Utifrån den tidigare forskning vi hänvisat till är det märkligt att Huddinge kommun låter även män vara jämställdhetsaktörer. Är det politisk korrekt Huddinge kommun vill framstå som eller finns det ett genuint intresse när det gäller ökad jämställdhet?

7. Kvalitativ undersökning

Analysen i föregående avsnitt med kvantitativ undersökning tillförde vår analys bredd. Vi vill även tillföra ett djup i vår analys vilket sker genom att vi genomför en kvalitativ undersökning. Vi startar analysen med insikten att det existerar en genusstruktur. Vi ämnar inte finna huruvida en genusstruktur existerar eller ej, utan istället påvisa hur genusstrukturen uttrycks.

Den kvalitativa undersökningen inleds med att analysera text samt reportage ifrån de sex mittuppslagen i Huddinge kommuns personaltidning år 2006. Därefter återknyter vi det till empirin med de fyra kategorierna som är utgångspunkt i organisationsteorin.

Av de sex reportagen som ingår är två med män och fyra med kvinnor. Det är enligt oss ett framsteg att kvinnor kvantitativt ges plats i mittuppslaget och tyder på att det finns en viss

genusmedvetenhet i Huddinge kommuns personaltidning år 2006, det bör dock relateras till hur kvinnor samt män framställs i reportagen.

7.1 Kvinnorepresentation

Ett reportage med en kvinna rubriceras ”Jag vill vara medmänsklig och professionell”⁷⁴. Rubriken förmedlar att hon är professionell men vid en vidare granskning av reportagetexten framträder hon mer som en omhändertagande moder. Det leder till att hennes professionalism tonas ned. Vi anser att professionalism är förknippat med manlighet. Ingressen lyder ”-Vi kallas boendestödare men skulle lika gärna kunna kallas för coacher”⁷⁵. Kvinnans yrkestitel framställs inte som viktig eftersom den benämns med olika adjektiv. Vi finner ett dubbelt budskap i rubriken där medmänsklig och professionell enligt oss är en dikotomi. Är det för att förminska hennes professionalism som tillägget görs med det kvinnliga attributet medmänsklig? Kvinnan i reportaget beskriver sig själv utifrån subjektposition och författaren väljer att lyfta fram det i ingressen. Det signalerar att kvinnan är ett subjekt och det visas tydligt. Artikeln framhäver inte kvinnans kompetens eller ambition. Hennes utveckling inom yrket beror inte på hennes egen förtjänst utan det beror på tillfälligheter, hon är passiv åskådare.

”Kontakten med oss förändrade hans liv och det är jag så glad för”⁷⁶. Underrubriken i reportaget visar att kvinnan känner tillfredsställelse och glädje då hon har förändrat någon annans liv. Hennes självkänsla definieras utifrån vad hon kan göra för att hjälpa andra brukare. Kvinnans arbetsuppgifter i reportaget är att hjälpa andra människor med deras vardagliga sysslor till exempel att tvätta samt hjälpa brukarna att få en bättre självkänsla. De arbetsuppgifter hon utför är förenliga med vad som anses vara specifikt kvinnligt. Kvinnan i reportaget understryker att hennes arbetsteam inte är en städpatrull utan att det krävs ytterligare kompetens för yrket. Det uttalandet anser vi poängterar att hennes yrkesuppgifter inte endast innebär traditionellt kvinnliga sådana. Vi kan å andra sidan göra en tolkning av hennes uttalande som innebär att hon reproducerar genusordningen eftersom hon utgår från en manlig norm och definierar sig utifrån den normen. Den manliga normen är inte synonym med städning. Den manliga normen leder till att kvinnor är heterosociala vilket hennes uttalande pekar på.

---

⁷⁴ Inblicken nr5/2006 s. 8.

⁷⁵ Ibid s. 8.

⁷⁶ Ibid s.8.

En annan artikel med en kvinna vars huvudrubrik lyder ”Jag vill hjälpa andra att bli bättre kommunikatörer”⁷⁷ visar att de ansedda kvinnliga egenskaperna betonas eftersom hon framställs vilja hjälpa samt kommunicera. Reportaget som följer tar till stor del upp hennes roll som att stötta chefer och medarbetare. Det handlar om att hon skall hjälpa andra genom en bättre kommunikation. Specifikt kvinnliga egenskaper anses vara förmåga att kommunicera, känna empati och omhändertagande. Hon som person fokuseras ej utan det är hennes yrkesroll som lyfts fram i reportaget. Det anser vi ger en bild utav kvinnan som en omhändertagande och duktig kommunikatör. Det förstärker den traditionella bilden av kvinnan. De traditionella kvinnliga egenskaperna är enligt oss alltid lägre värderade än de traditionellt ansedda manliga egenskaperna. Kvinnan i reportaget har arbetsuppgifter som betonar att det hon arbetar med är det kitt som håller ihop organisationen. Vi anser att det går att dra paralleller till kvinnans roll i familjen. Kvinnans roll är att alltid agera utifrån familjens bästa och vara dess sammanhållande kitt. Kvinnan i artikeln framställs som passiv i det avseendet att hon kom till barn och utbildningsförvaltningen. Det ställer frågor som vem har flyttat henne dit? Var hon överhuvudtaget delaktig i förflyttningen?

Det tredje reportaget om en kvinna har huvudrubriken ”Idrott i skolan handlar om att lära eleverna sköta sin hälsa”⁷⁸. Målsättningen i hennes yrke är att lära eleverna att sköta sin kropp och hälsa. I reportaget är det tydligt likväl som i de tidigare reportagen att kvinnan inte framhävs som person utan hon finns där för att stödja och hjälpa eleverna. Hennes kompetens lyfts fram genom att förklara att hon tidigare bland annat varit allsvensk fotbollsspelare. Det poängteras att hon spelat damfotboll. Det är tydligt att kvinnan är avvikande i förhållande till den manliga normen eftersom reportaget använder ordet damfotboll, vilket kan ses som en överflödig information då reportaget är om en kvinna. Damfotboll är avvikande i förhållande till fotboll. Kvinnan i artikeln har inga möjligheter att påverka de förbättringar hon anser vara nödvändiga för barnens skull. Bilden av möjligheterna att påverka skiljer sig mellan könen. Det vill vi exemplifiera med rubriken som lyder ”Det här är ett viktigt demokratiarbete”⁷⁹. Det är påtagligt att mannen i reportaget har stora möjligheter att påverka utifrån att hans arbete stärker demokratin i samhället.

---

⁷⁷ Inblicken nr 3/2006 s. 8.

⁷⁸ Inblicken nr 4/2006 s. 8.

⁷⁹ Inblicken nr 6/2006 s. 8f.

Det sista reportaget där en kvinna är huvudperson har huvudrubriken ”I mitt jobb är det bra att vara noggrann och pedagogisk”⁸⁰. Hon har ett yrke som innebär att hon befinner sig i den ansedda manliga yrkessfären. Det leder till att hon är avvikande och den andra. Vi ifrågasätter hur en man hade framställts i yrkesrollen som förrättningslantmätare och menar att representationen förmodligen inte betonat mannen med samma adjektiv som kvinnan påförts i artikeln. Det pedagogiska som lyfts fram i rubriken syftar till att korrigera att kvinnan befinner sig i ”fel” sfär. I artikeln beskrivs hennes yrke samt arbetsuppgifter för läsaren. ”Jag får ofta förklara vad en förrättningslantmätare gör”⁸¹. Det leder till en förminskning av henne och därmed hennes yrkesutövning. Kvinnan i artikeln har inte aktivt sökt arbetet utan tillfrågats. Det ger en signal att hon är passiv och tar emot det hon erbjuds, hon framställs inte som en aktivt sökande.

7.2 Mansrepresentation

Huvudrubriken i mittuppslaget i nr sex är ”Det här är ett viktigt demokratiarbete” och därefter ingressen ”- Det som ger mig en kick i jobbet är att se när ungdomar växer och får bättre självkänsla”⁸². När män är med i personaltidningen blir det de som person som fokuseras och inte arbetet de förväntas utföra. Mannen i reportaget framställs inte passiv i det avseendet att han har sökt arbetet som föreståndare på Huset. Det är med andra ord hans egen handlingskraft som bidrar till att han befinner sig på positionen som föreståndare. Värt att notera är att det i endast detta reportage ges en hänvisning till en internetsida där läsaren kan finna ytterligare information om Huset. Det ger bilden av att mannens arbetsplats är modern och framåtskridande. ”Det finns dom som tycker att till exempel kulturskola är kvalitet och det vi gör är tidsfördriv. Men den satsning som Huddinge kommun gör på Huset visar att man vill överbrygga den motsättningen. Här har vi bra resurser och bra pedagoger”⁸³.

Mannen som citeras menar att det finns en syn på att det arbete han utför rangordnas lägre än till exempel kulturskola. Han bemöter det genom att söka höja statusen på det arbetet han utför. Vi menar att han i citatet känner att stödet finns för den verksamhet han representerar. Det är en direkt kontrast till boendestödjaren samt idrottsläraren vi tidigare nämnt. Det två reportagen signalerar däremot att kvinnornas yrken inte har samma förändringspotential och det går inte att utläsa att de finner det stöd från kommunen som mannen anser sig få.

---

⁸⁰ Inblicken nr 2/2006 s. 8.

⁸¹ Ibid s.9.

⁸² Inblicken nr 6/2006 s.8

⁸³ Ibid s. 8.

I följande reportage lyder huvudrubriken ”Det känns bra att var ute i förebyggande syfte”⁸⁴. Det här är det enda reportaget på mittuppslaget som visar en anställd i Huddinge kommun med invandrarbakgrund. Vi vill påpeka att reportaget i motsats till det vanligt förekommande inte nämner etnicitet. Erfarenheten är att människor med utländskt ursprung alltid i media får representera sin ursprungskultur. Problemet med sådan representation är att det som lyfts fram är det som avviker från den vita svenska normen som däremot aldrig förknippas med dess kultur. Vi har ett dilemma när det gäller reportaget. Dilemmat är att tidningen inte nämner etnicitet vilket vi dock gör genom att analysera reportaget ur ett etnicitetsperspektiv. Det kan leda till att vi förstärker fältassistenten som avvikande från normen. Valet blev att analysera reportaget trots det nämnda dilemmat för att vi vill påvisa att Huddinge kommuns personaltidning inte använt och därmed förstärkt den traditionella representationen. Trots de positiva vi framfört så bör det relateras till det andra reportaget med en man. De två män som är med i varsitt reportage ses som motpoler då de är exempel på hur normen kan reproduceras och förstärkas. Reproduktionen menar vi förstärks då den vita svenska mannen representerar ledarskap och hög status, medan fältassistenten representerar låg status. Ombytta positioner i reportagen hade inneburit att Huddinge kommuns personaltidning varit innovativa i deras framställning av invandraren och den svenska vita mannen.

Mannen i reportaget framställs som aktiv då han tagit arbetet som fältassistent i motsats till kvinnorna som ofta tilldelats sitt arbete. Diskussion vi fört när det gäller mannens yrke är att det möjligen är så att han är en gränsöverskridare, det är i forskning uppmärksammat att invandrare ofta får agera som gränsöverskridare.⁸⁵

I reportaget framgår det att han ”uppskattar också alla erbjudanden om kurser som kommunen betalar”.⁸⁶ Han finner stöd av kommunen som bistår honom med kompetensutveckling i form av kurser. Som vi tidigare redogjort för är det endast männen som uttrycker privilegiet att finna stöd av arbetsgivaren.

Det är också värt att notera är att det i reportaget finns en faktaruta där fältassistenters medellöner redovisas. Löneinformation om en yrkesgrupp finns inte i något annat mittuppslag år 2006. I faktarutan betonas det även att fältassistent är en titel, det framskrivs som något mer än fältassistent eftersom yrket omfattas av en titel. Vi menar att det ger signaler om att

---

⁸⁴ Inblicken nr.1/2006 s.9.

⁸⁵ de los Reyes. Paulina et.al. 2002:34.

⁸⁶ Inblicken nr.1/2006 s.9.

fältassistent trots betoning på dess titel är ett yrke med låg status.

Värt att notera är att av totalt sex reportage är fyra med kvinnor och två med män. Rent kvantitativt verkar det positivt ur ett jämställdhetsperspektiv. Vi ifrågasätter då varför en man får representera ledarskap. Det förstärker bilden av att ledarskap fortfarande är förknippat med män.

Reportagen vi redogör för i följande avsnitt är två jämställdhetsartiklar, de återfinns båda i samma nummer av Inblicken. Män och kvinnor återfinns på varsitt reportage vilket signalerar att ambitionen i Huddinge kommun är att visa att jämställdhet angår båda könen. Det första är under huvudrubriken ”Nätverk för fler män i förskolan”⁸⁷. Reportaget handlar om att det behövs fler män i förskolan i Huddinge kommun, och hur männen som arbetar på förskolor skall förmås att stanna kvar. Reportaget innehåller ett utdrag ur mötesprotokollet med manliga förskolelärare. De två männen som reportaget handlar om ger delvis en positiv bild av jämställdhetsaktörer i kommunen. Positivt som framkommer är att de ifrågasätter vad en manlig förebild i förskolan är. De problematiserar den manliga förebilden som de förväntas ge barnen och säger ”vilken manlig förebild pratar vi om? Vi kan ju inte bara ta in män för könets skull”⁸⁸. Faktarutan visar dock att det finns en omedvetenhet om genusstrukturens implikationer. Trots deras ambitioner reproducerar de en manlig norm, de syns tydligt i mötesprotokollet där det framgår att en man i ett kvinnodominerat yrke föredrar att få veta om det finns andra män på arbetsplatsen. De vill även att nyanställda män ska ha manliga handledare. Mötet som refereras till initierades av den manliga verksamhetschefen där endast män närvarade. De ovan nämnda exemplen är tydliga markörer på mäns homosocialitet samt exempel på kvinnors heterosocialitet, att kvinnorna tillåter sig att utestängas visar på att även de har mannen som norm och därmed är med i reproduktionen av genusordningen. En fråga vi ställer oss är: Hade det varit möjligt att utestänga det manliga kollektivet i en demokratisk organisation som lyder under rättsstatens princip? Isärhållandet av könen⁸⁹ är mycket påtagligt i reportaget. Det nämns där att män behöver ett manligt nätverk för att männen skall stärka varandra i deras roll som pedagoger.

Det andra jämställdhetsreportaget handlar om en kvinnlig projektledare för jämställdhetsintegrering i Huddinge kommun. Huvudrubriken är ”Ingen kommer undan

---

⁸⁷ Inblicken nr.5/2006 s.4.

⁸⁸ Inblicken nr. 5/2006.s.4.

⁸⁹ Hirdman, Y. 2001:.65.

jämställdhet”⁹⁰. Vi har tidigare noterat att jämställdhet är ett område där kvinnliga aktörer är i majoritet, det bekräftas av reportaget. Rubriken har en skämtsam attityd kan tyckas, det går å andra sidan att spåra en obehagskänsla i det här med jämställdhet. Ingen kommer undan det associerar vi till något farligt och otäckt som vi kanske till och med skulle vilja slippa att genomlida. Ordvalet kan å andra sidan betyda att jämställdhet är något högt prioriterat för kommunen och kommunen kommer därför inte tillåta att det ställs åt sidan. De två reportagen vi fann om jämställdhet var båda i samma nummer. Det ger en bild av att jämställdhet är något som ska klaras av och efter det refererade numret är det avklarat.

8. Analys

8.1 Struktur

Under avsnittet som följer kommer vi att redogöra för de strukturer vi funnit i Huddinge kommuns personaltidning. De genusstrukturer vi ämnar belysa menar vi är reella, vi ska därmed inte undersöka huruvida det existerar eller ej. Syftet med följande avsnitt är att tydliggöra det kvalitativa materialet med återkoppling till organisationsteorin.

Vi har i vårt material funnit en struktur som visar att den offentligt anställda är en vit svensk kvinna kvantitativt eftersom hon finns med på fyra av sex reportage. Kvinnors passiva framtoning är markant medan männen är aktiva och har stor påverkansmöjlighet på sitt arbete. I männens beskrivning av sina arbeten framgår det att männen tillskrivs möjligheter att utvecklas som person samt påverka utvecklingen av samhället. Framtidsoptimism är påtagligt i reportagen om män, det saknas däremot i reportagen med kvinnor.

Huddinge kommuns personaltidning använder inte de traditionella metoderna vid en första anblick när invandraren representeras och gör inte invandraren till avvikande. När vi jämförde de två männen med varandra så framträder ett annat mönster. Strukturen vi funnit är att personaltidningen Inblicken följer den vita normen. Det är inte möjligt att en vit man agerar som gränsöverskridande. Organisationen består av två kollektiva system, ett kvinnligt och ett manligt och positioneringen blir att det manliga är överordnat det kvinnliga. Isärhållandet av könen blir tydlig i vår undersökning.

---

⁹⁰ Inblicken nr.5/2006 s.3.

8.2 Ledarskap och symbolism

I följande avsnitt redogör vi för den informella bild som framträder i Inblicken när det gäller ledarskap och symbolism. Vi har i vår kvalitativa undersökning funnit att ledarskap är synonymt med en man. Informell bild av ledarskap som ges av personaltidningen bidrar till att förstärka och reproducera våra föreställningar om ledarskap och kön. Kvinnorna i reportagen framställs inte som presumtiva ledare eftersom de saknar handlingskraft och påverkansmöjligheter i deras arbete. De finner dessutom inte stöd av sin arbetsgivare till kompetensutveckling samt utveckling av verksamheten. I reportagen om männen å andra sidan visas motsatt bild, deras arbetsgivare framställs som villiga att stödja dem i deras kompetensutveckling och i utvecklingen av den verksamhet de företräder.

Män i majoritet när det gäller ledarskap är en form av symbolism. Symbolism är även påtagligt när det gäller språket som används i beskrivning av könen i Huddinge kommuns personaltidning. Flertalet av kvinnorna får vid en första anblick symboliskt representera hög status på bilderna genom de yrken de har. Vid en vidare granskning ser vi dock att den symboliken inte korrelerar med det som framgår i texten. Den höga statusen på bild förminskas i texten.

8.3 Förändring

I följande avsnitt redogör vi för vilka jämställdhetsaktörer och informella jämställdhetsmetoder vi finner i personaltidningen. De jämställdhetsaktörer vi finner mest tydliga återfinns i de två reportagen som explicit behandlar jämställdhet. Jämställdhetsmetoder är till exempel att båda könen får representera jämställdhet. Att jämställdhet behandlas explicit i enbart ett nummer är även det en metod. Metoden vi finner är att jämställdhetsmedvetenhet inte är närvarande som en röd tråd i personaltidningen.

Implicita jämställdhetsaktörer i Huddinge kommuns personaltidning återfinns tydligt enligt oss i två reportage där arbetstagare agerar könsöverskridare. Det första reportaget beskriver kvinnan vars yrke är förämningslantmätare.⁹¹ Då hon befinner sig i ett ansett manligt yrke leder det till att hon får rollen som könsöverskridare. Det andra reportaget med implicit jämställdhetsaktör återfinns i reportaget om fältassistenten, där han tillskrivs kvinnliga och

---

⁹¹ Inblicken nr 2/2006 s. 8.

manliga egenskaper. Det är sedan tidigare känt i forskning att invandare får agera gränsöverskridare⁹²

9. Avslutande diskussion

9.1 Avslutande diskussion

Studiens första frågeställning är följande: Genom vilka strukturer i text och bild konstrueras föreställningar om genus/kön i Huddinge Kommuns personaltidning?

Följande svar ges på frågeställningen:

Det mönster vi finner i vår analys av text och bild i Huddinge kommuns personaltidning är åtskillnaden mellan hur kvinnor respektive män framställs i deras roll som arbetstagare. Kvinnor framställs som passiva och män som aktiva.

Vi finner empirin till viss del motsägelsefull, eftersom de resultat vi fann i den kvantitativa delen visar att kvinnan har ökat sin representation markant. Den kvantitativa delen visar att hon är önskvärd och tänkbar som chef och ledare. Den kvalitativa empirin motsäger det ovan nämnda mönstret eftersom det framgår att kvinnan är avvikande i förhållande till mannen, och ledarskap är synonymt med en man. Bilden av ledarskap bidrar till att föreställningar om kön och ledarskap förstärks. Kvinnorna framställs inte som möjliga ledare och saknar handlingskraft och påverkansmöjligheter och finner inget stöd av sin arbetsgivare till kompetensutveckling samt utveckling av yrkesverksamheten. Männerna visas med motsatt bild och tillskrivs möjligheter att utveckla sig själva och samhället. Framtidsoptimism tillskrivs endast männen.

Flertalet av kvinnorna får vid en första anblick symboliskt representera hög status på bilderna genom de yrken de har, men innehållet i texterna visar motsatt bild. Det blir tydligt att kvinnornas höga status på bilderna förminskas i texten genom att de ansedda feminina egenskaperna betonas.

Strukturen i Huddinge kommuns personaltidning är att det råder en brist på representation av invandrare, vilket leder till att invandramannen och invandrarkvinnan inte ges möjlighet att representera sitt kön. Att vara kvinna eller man är synonymt med svenskhet. Mönstret är att

---

⁹² de los Reyes.P. et.al. 2002:34.

mannen är normgivande trots att kvinnor kvantitativt framställs oftare än män.

Att kvinnor oftare framställs än männen i Huddinge kommuns personaltidning sker parallellt med att kvinnan passiviseras i text och bild. Det normgivande mönstret i intertidningen är att arbetstagaren är en aktiv man.

År 2006 är den vita normen den tydliga strukturen i Inblicken. Det existerar två kollektiva system vilket innebär att det manliga är överordnat det kvinnliga och isärhållandet av könen är ett tydligt mönster i organisationens personaltidning.

År 2006 representerar kvinnor och män jämställdhet i samma kvantitativa utsträckning. Den struktur vi funnit när det gäller jämställdhetsarbete är att det explicit behandlas i endast ett nummer år 2006. Det framställs att jämställdhet är både kvinnors och mäns angelägenhet eftersom de två funna reportagen om jämställdhet görs av kvinnor och män. Det implicita mönstret gällande jämställdhetsförändring är att en kvinna och en man med utländsk bakgrund får agera som könsöverskridare. Det innebär att det implicita mönstret tillskriver kvinnan manliga egenskaper, och mannen med utländsk bakgrund tillskrivs kvinnliga egenskaper. När en vit man agerar som könsöverskridare får han behålla sina manliga egenskaper.

Studiens andra frågeställning lyder: Uttrycks den feminina respektive maskulina framställningen statistiskt eller har den förändrats i Huddinge Kommuns personaltidning mellan åren 1985, 1995 och 2006?

Följande svar ges på frågeställningen:

Den feminina och maskulina framställningen är inte statisk i Huddinge kommuns personaltidning. Den kvantitativa framställningen av könen visar att kvinnor framställs oftare än män samt att kvinnliga chefer eller ledare framställs oftare än manliga dito. Den skildringen är dock inte statisk eftersom den feminina och maskulina framställningen i den kvalitativa undersökningen övergår till att visa motsatt bild och det blir tydligt att kvinnan är avvikande i förhållande till mannen.

Det kvantitativa materialet visade en förändring genom de undersökta åren. Den offentligt anställda var år 1985 en svensk man för att sedan övergå till att vara en svensk kvinna 2006. Den feminina respektive maskulina framställningen är därmed inte statisk mellan de undersökta åren.

Kvinnors och mäns passiva framtoning har ökat mellan 1985, 1995 och 2006.

Det är dock den feminina framställningen som ökat mer i förhållande till den maskulina.

Den feminina och maskulina chefsstrukturen har genomgått en förändring där det år 1985 och 1995 var en manlig chef/ledare och år 2006 är det kvinnor som representerar chef/ledare.

9.2 Vidare forskning

Vid val av annan metod eller teori så hade resultatet blivit annorlunda än de resultat som framkommit i vår undersökning. Vi menar att om vi valt en traditionell organisationsteori hade inte genusstrukturer varit synliga. Om den teoretiska utgångspunktens fokus varit demokrati hade det inneburit att resultatet troligtvis visat att det inte endast är kvinnor utan även andra grupper som utestängs från medborgarskapets rättigheter.

Det vore intressant att utföra en studie som baseras på den formella organisationen. Det utförs lämpligast genom att granska och analysera de nedskrivna dokumenten i organisationen såsom policys, måldokument och handlingsplaner. Det finns ett flertal metoder för att realisera ovannämnda studie. Användandet av diskursanalys på textmaterialet synliggör den rådande diskursen som ligger till grund för formuleringar inom organisationen.

Då vår studie har fokuserat på förvaltningen vore det spännande att övergå till att fokusera på de förtroendevalda politikerna i kommunen för att finna eventuell diskrepans mellan de två institutionerna.

Vidare kan vår utförda studie appliceras på andra kommuners personaltidningar för att sedan jämföra kommunerna med varandra. Existerar det skillnader i strukturer geografiskt mellan kommuner och deras informella organisationer?

Käll- och litteraturförteckning

Källor:

HUM Personaltidning för Huddinge Kommun
Nr. 1-8/1985
HUM Personaltidning för Huddinge Kommun
1-20/1995
Inblicken Personaltidning för Huddinge kommun
Nr.1-6/2006

Litteraturförteckning:

- Bergström, Göran & Boréus Kristina. 2005. *Textens mening och malt. Metodbok i samhällsvetenskaplig text- och diskursanalys*. Denmark: Narayana Pres.
- Butler. Judith. 2005. *Könet brinner!*. Stockholm: Bokförlaget Natur och kultur.
- Carlstedt, Martin 2003/2004. *Statsvetenskaplig tidskrift nr2*, "Aristotelisk dygdetik och deliberativ demokratiteori. En jämförande idéanalys
- de los Reyes. Paulina et.al. 2002. *Maktens (o)lika förklädnader*. Finland: Atlas Bokförlag.
- Edlund, Ann-Catrine et.al. 2007. *Språk och kön*. Stockholm: Norstedts Akademiska Förlag.
- Elvin-Nowak, Ylva & Thomsson, Heléne. 2003. *Att göra kön. Om vårt våldsamma behov av att vara kvinnor och män*. Stockholm: Albert Bonniers förlag.
- Eriksson-Zetterqvist, Ulla. Kalling, Thomas & Styhre, Alexander. 2006. *Organisation och organisering*. Malmö: Liber
- Fundberg, Jesper. 2003. *Kom igen, gubbar! Om pojkfotboll och maskuliniteter*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.
- Gunnarsson, Eva & Westberg, Hanna. 2006. *Skelett i garderoben, metoder för att upptäcka ojämställdhet*. Luleå: Arbetslivsinstitutet.
- Hague Rod & Harrop Martin. 2004. *Comparative Government and politics An introduction*. Palgrave Macmillian.
- Hall, Stuart.1997. *Representation: Cultural Representations And Signifying Practices*. London: SAGE Publications Ltd.
- Hansson, Hasse et.al. 2006. *Seendets språk- exempel från konst, reklam, nyhetsförmedling och semiotisk teori*. Lund: Studentlitteratur.
- Hirdman, Anja. 2002. *Tilltalande bilder Genus, sexualitet och publiksyn I Veckorevyn och Fib aktuellt*. Stockholm: Atlas.
- Hirdman, Yvonne. 2001. *Genus – om de stabila föränderliga former*. Malmö: Liber.
- Jarlbro, Gunilla. 2006. *Medier, genus och makt*. Lund: Studentlitteratur.
- Jämställdhetslagen 1991:443 Stockholm: JämO

- Kanter, Rosabeth Moss. 1977. *Men and Women of the Corporation*. New York: Basic Books.
- Kleberg, Madeleine. 2006. Genusperspektiv på medie- och kommunikationsvetenskap. Stockholm: Höskoleverket.
- Lipman-Blumen, Jean. 1976. *Toward a Homosocial Theory of Sex Roles: An Explanation of the Sex Segregation of Social Institutions*.
- Lykke, Nina. 2003. Intersektionalitet – ett användbart begrepp för genusforskningen. *Kvinnovetenskaplig tidskrift I*.
- Läroplan för förskolan, Lpfö 98. Sthlm: Fritzes kundservice.
- Marsh David & Stoker Gerry 2005. *Theory and methods in political science*. Palgrave Macmillian
- Mirlas, Caroline. 2003. Att konsumera kvinnlighet. Magisteruppsats vid Linköpings Universitet.
- Mulvey, Laura. 1975/1989. *Visual pleasure and narrative cinema, i Visual and Others Pleasures*. Basingstoke: Macmillan.
- Nordberg, Marie. 2005. *Jämställdhetens spjutspets? Manliga arbetstagare i kvinnoyrken, jämställdhet, maskulinitet, femininitet och heteronormativitet*. Göteborg: Arkipelag.
- Pincus, Ingrid. 2002. *The Politics of gender Equality Policy*. Örebro: Örebro Universitet
- Pincus, Ingrid. 2003. *Manligt motstånd och ambivalens till jämställdhetsreformer*. Örebro: Kvinnovetenskapligt forums skriftserie nr.5 1997 (reviderad upplaga)
- Rothstein, Bo (red.) 2001. *Politikens organisering Förvaltningspolitikens grundproblem*. Sthlm: SNS Förlag
- Wahl, Anna et.al. 2001. *Det ordnar sig, teorier om organisation och kön*. Lund: Studentlitteratur

Internetkällor:

- <http://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/platform/media.htm#diagnosis> 20071026
- http://www.whomakesthenews.org/press_room/what_the_media_say/media_coverage/kalla_fakta_om_koen_i_media_har_blinda_flaeckar 20071026
- <http://sydsvenskan.se/lund/article97269.ece> 20071027